

«Євреї Волині: історія, голокост, наші дні»

26 серпня 2022 року в Сарненському історико-етнографічному музеї відбулася наукова конференція «Євреї Волині: історія, голокост, наші дні», присвячена 80-им роковинам пам'яті жертв Голокосту на Сарненщині. Конференція мала на меті продовжити наукову та просвітницьку роботу, що сприятиме в запобіганні можливих майбутніх актів геноциду та зневаги до цінності людського життя.

За різними підрахунками, в серпневі дні 1942 року на околиці міста Сарни нацисти розстріляли від 14 до 18 тисяч євреїв і 200 циган. У ті страшні дні від злочинних діянь нацистів загинуло мирне єврейське населення не тільки міста Сарни, а також із різних містечок Полісся: Дубровиці – 2800, Бережниця – 1000 (500 убили по дорозі), Клесова – 50, Томашгорода – 150, Рокитного – 900 (400 біло на місці, 300 втекли), Висоцька, Удрицька і інших. До населених пунктів, де до 1941 року проживали євреї Сарненської громади, належали: Сарни, Бережки, Чудель, Крупове, Вири, Дубровиця, Тинне, Карпилівка, Чабель, Маслопуца, Кам'яне, Ремчиці, Крута Слобода, Лютинськ, Ясногірка, Ясинець, Карпилівка Рокитнівська, Кураш, Кисоричі, Сехи, Дерть, Кривиця, Борове, Трипутня, Рудня-Старики, Грані, Рокитно, Нивецьк, Томашгород, Осова, Клесів, Ромейки, Сварині, Карасин, Яринівка, Єльно, Тріскіні, Блажево, Антонівка, Біловіж, Бережниця, Сновидовичі, Орв'яниця, Залав'я, Зносичі, Колки, Немовичі, Остки, Городець, Залузжя, Цепцевичі, Озери, Нетреба, Люхча, Берестя, Глушиця, Крушини, Стільськ, Тутовичі, Любиковичі, Золоте.

Як відомо, Україна посідає четверте місце за кількістю Праведників народів світу після Польщі, Нідерландів і Франції. Це звання присвоює ізраїльський Національний меморіал Катастрофи та Героїзму «Яд Вашем» особам, які за своєю національністю не були євреями, але, ризикуючи власним життям і долями рід-

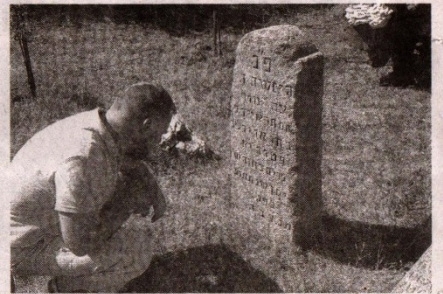
них і близьких, рятували євреїв під час нацистської навали в часи Другої світової війни. Загалом цього почесного звання удостоєні понад 2670 українців.

Сьогодні світ знову переживає кризу, спричинену російською ідеологією та агресивними військовими діями росії, основною мішенню яких стали українці. І тепер небайдужі люди світу захищають українців уже від російської агресії.

Важливо, що Сарненський історико-етнографічний музей дав поштовок до організації наукової конференції, одним зі співорганізаторів якої є Сарненська міська рада й управління культури й туризму, молоді та спорту Сарненської міської ради. Важливо також, що її проведення підтримали Рівненська обласна державна адміністрація, управління культури й туризму Рівненської ОДА, викладачі вузів, краєзнавці, освітяни, бібліотекарі та колеги-музейники з Рівненського обласного краєзнавчого музею, Державного історико-культурного заповідника м. Острог, Державного історико-культурного заповідника міста Дубно. Учасники намагалися привернути увагу громадськості до трагічної сторінки Волині.

Перед початком роботи конференції присутні переглянули фільм «Історія Сарненської єврейської громади». До речі, всі охочі можуть подивитися його на сторінці «Сарненщина історична» у Facebook. Про важливість заходу наголосила начальниця управління культури й туризму Рівненської ОДА Любов Романюк.

Науковці висвітлили такі теми: Джойл Сусел, організатор і керівник проекту «Моя земля – земля моїх батьків» – «4 дарунки історичного значення, про сарненських євреїв, для музеїв та істориків Волині»; Денвер, США; Валентина Данілічева, Рівне, історик, краєзнавиця, дослідниця національної меншини Рівненщини – «Євреї в історії Рівненщи-

ни»; Вікторія Дашко, Сарни, директорка Сарненського історико-етнографічного музею – «Єврейське шкільництво в місті Сарни в міжвоєнні роки»; Андрій Корчак, Броди, аспірант кафедри археології та спеціальних галузей історичної науки Львівського Національного університету ім. Івана Франка – «Книга пам'яті кагалу Сарни як джерело до вивчення єврейської історії міста»; Василь Кушнір, Сарни, старший науковий співробітник Сарненського історико-етнографічного музею – «Голокост на Сарненщині очима очевидців»; Олександр Булига, Рівне, директор Рівненського обласного краєзнавчого музею – «Почаївський «Союз російського народу» в боротьбі з волинським єврейством (1906–1914 рр.)»; Марія Данилюк, Острог, завідувачка відділу історії Державного історико-культурного заповідника м. Острог, Максим Хорев, голова Українсько-єврейського товариства «Яхад» – «З досвіду пошуку та увічнення поховань жертв голокосту в Острозі та околицях»; Тамара Дмитренко, Дубно, краєзнавиця – «З історії досліджень Дубенської єврейської меншини»; Павло Дубінець, Морочне, краєзнавець, священник, провідний фахівець екологічної роботи й рекреації Нобельського національного природного парку – «Злочин без терміну давності»; Лідія Білар, Вараш, викладачка кафедри психології та гуманітарних дисциплін Рівненського інституту університету «Україна», голова громадської організації «Культурний центр» – «Єврейські поселення Старої Рафалівки до 40-их років ХХ століття».

На закінчення Єва та Юрій Філіповичі, викладачі НУВГІП м. Рівне, візуалізували з доповідей місця розстрілів і поховань євреїв, в яких вони побували, що справило неабияке враження на присутніх.

Вікторія ДАШКО,
директорка Сарненського історико-етнографічного музею.
Фото Василя СОСЮКА та Сарненського історико-етнографічного музею.

